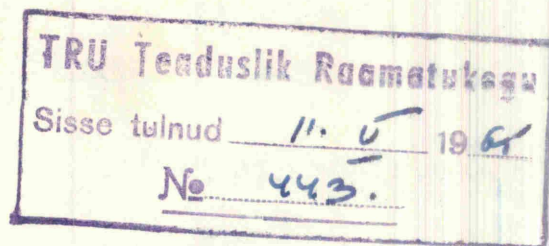

Директору Научной Библиотеки
Тартуского Гос. Университета.

Вн. Дошме
10.05.63г. Л. Рад

Уважаемый товарищ!

Мне хотелось бы привести в дар Вашей библиотеке некоторые материалы, связанные с деятельностью Эстонского агриканиста Леонарда Бюллера (1878-1938), герцу которого принадлежит первая в мире эрунка на агриканском языке масан. Материалы эти состоят из:

- 1) Фотографии этой эрунки;
- 2) Журналы "Meie Missjon" N 1, 1933; N 2, 1933 и N 4, 1936 с материалами о Бюллере
- 3) Журнал "Evangelisch - Lutherisches Missionsblatt" N N 10 и 12 за 1938 год с некрологом ученого.
- 4) Ксерокопии листовок

О работе Бюллера я говорил этого года дважды доклад на конгрессе, посвященном 10-летию Восточного кабинета МГУ

Насколько удалось установить, журнал эрунки есть только в личной биб-ке архиепископа Л. Л. Кийвита и еще в церкви в Ревеле. Ни одно из ксерокопированных СССР, США, Англии, Франции, Германии, по моему мнению, этой книжки не рассматривает.

После выхода из печати моего доклада, принятого и опубликованного в "Ученых записках" МГУ и в журнале

"Keel je Kyzandies", а ~~еще~~ также гердан эженетир
отисков в Валуу Бедмотеу.

Считаю, что материалы о деятельности эженского
африканства, имеющие уникальное значение,
не могут оставаться достоянием какого-то одного
африканства, но должны храниться в крупнейшем
институте на родном языке (там есть, что
есть в кн. ~~уже~~ ^{уже} в фондах библиотеки).

С уважением

(В. С. С.)

Ленинград, В-164,

Университетская наб., 3,

Ин-т этнографии АН СССР,

Фридо АД.

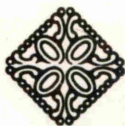
Engiterata engisoma t' engutuk o 'larusa

(Māsa i).

Bibel in der Māsaisprache.

Etisira

L. Blumer.

Leipzig,
Ev.-Luth. Mission.

a	i	u
i	u	a
u	a	i

ai	au
ui	iu
ia	ua

au	ai	ui	iu	ia	ua
ui	iu	ua	au	ai	ia
ua	ia	ui	ai	ui	iu

o e

e o

oe eo

eu ei ea

ou oi oa

ue ie ae

uo io ao

oa oi ou ea ei eu

ao io uo ae ie ue

ea ei eu oa oi ou

ae ie ue ao io uo

e-au i-au

m

ma	mi	mu
me	mo	ma
mu	ma	mi
mo	me	mu

mai	mui	mau
mae	mao	mei
meo	moe	moi
mao	mae	mai
mui	mau	moe
moi	mui	meo
mia	miu	mua

e-moi	a-moi	e-me
a-ma	i-moi	ma-moi
ma-au	mi-au	mi-moi

n

na	ni	nu	no	ne
no	ne	na	ni	nu

nai	nui	noi
nei	nau	neu
neo	niu	nia
nio	nua	nue
nea	noa	nou

na-nu	nu-a	na-au
na-un	ni-au	ne-un
u-ni	i-no	e-ne
i-na	ai-nei	i-no-no
ne-moi	ne-um	nei-min
mei-min	na-um	ne-eim
na-na-na	ne-me-moi	

I

la	li	lu	le	lo
le	lo	li	lu	la

lei	loi	lai	lau
lao	lae	leo	lio
lia	lie	lua	lea
liu	loa		

la-la	li-no	a-lo
au-lo	ne-lo	a-lau
mi-lo	mi-lau	lo-moi
lai-nei	li-no-no	mi-li-mu
a-li-mu	le-me-lo	le-me-moi
il-mu-la-lin	eu-lu-lu	

b

ba	bi	bu	bo	be
bo	bu	be	ba	bi

bai	bui	boi	bau
bou	beu	bua	bio
bia	bae	boa	bue

ei-ba	a-bol	ai-ba
na-bo	mai-ba	mi-bol
a-bau	a-bu-lu	ai-ba-lu
a-bo-lu	me-bo-lu	ma-bau
il-bal-ba-li	ai-be-li-bel	

V

va	vi	vu	vo	ve
vi	vu	va	ve	vo

vai	voi	vau	vei
vou	vua	vio	via
veu	væ	voa	vui

va-va	vi-lo	va-nav
va-au	va-bol	vei-ba
ve-lau	vi-val	vi-vin
mi-val	va-bu-lu	a-vu-la
ve-vo-nu	a-vi-li-lo	il-vu-ai

d

da	di	du	de	do
do	de	da	di	du

dai	doi	dei	dui
dia	diu	die	dio

du-o	da-ma	de-de
a-de	a-dou	a-du-mu
ei-div	i-da-mu	in-dim
mai-dim	ai-di-va	ai-di-mu
il-di-ain	ma-da-mu	ei-di-ve

t

tu	ti	ta	te	to
ta	to	te	ti	tu

toi	tei	tai	tui
tio	tie	tia	tiu

ta-ta	tu-no	ta-ma
e-ti	ei-tu	me-ti
oi-no-ti	ta-bo-lo	ta-va-la
ta-na-va	tei-va	ti-ti-la
tu-bu-lu	tu-tu-lo	ta-do-tu
tu-du-mu	ta-da-mu	ei-no-to
mi-ba-ta-ta	ta-do-to	ai-ta-na-va

g k

ge	ga	go	gi	gu
ka	ko	ke	ku	ki

gei	gai	goi	gui	gau	gou
gie	gia	gio	giu	gua	guo

kui	kau	kou	koi	kei	kai
kia	kie	kio	kuo	kua	kiu

a-gi-lu	ti-gi-la	ta-go-lo
mi-gi-lu	ai-gen	ma-gi-la-ni

ka-ke	ka-nu	ki-ti	ke-lo
a-bik	ku-na	ke-ti	bai-ki

ti-ki-tam	ta-bo-lo-ki	ai-ba-la-ki
mi-ki-li-ki	to-bi-ko-ko-ki	tu-bu-go-ko-ki

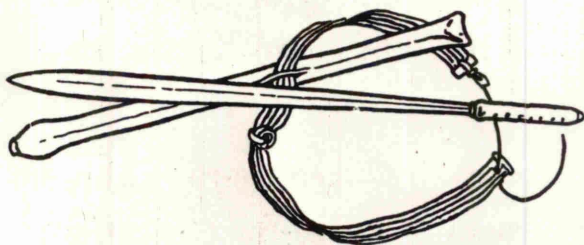
e o

eo ei eu ea ee

ou oi oa oe ao

ol en on em

to do bo no mo

o-la-lem

e-na

o-nom

o-la-lem

ol-du-la-li

ol-vae-ki

te-be-la

o-loi-ki-ma

e-le

to-mon

ol-du-le

ol-tom-bo

ol-do-i-lo

ol-va-vi-ta

o-la-let

ol-ki-ma

en-du-le-lei

ol-ma-lu-kai

ol-ki-la

o-la-vu-ta-ni

r r

ra	re	ru	ri	ro	re	ro
<u>ro</u>	<u>ri</u>	<u>ra</u>	<u>re</u>	<u>ru</u>	<u>ro</u>	<u>re</u>

rei	rai	rui	roi	rua
<u>rui</u>	<u>rei</u>	<u>roi</u>	<u>rai</u>	<u>rio</u>

ro-ro	em-be-re	to-ro-no
ra-ga	ru-rai	mi-ra
o-ri-ri	tu-tu-ro	lo-re-ren
ri-vai	ta-da-ra	ai-ru-go
ai-ru-ko	ti-mi-ra	en-do-ro-ni
re-mot	ol-mu-ra-ni	
em-be-re o-lo-ri-ri	no-rin	mi-ri-ki-no

em-be-re

j y

je	ju	ji	jo	ja	je	jə
yi	yo	yu	ya	ye	ye	yə

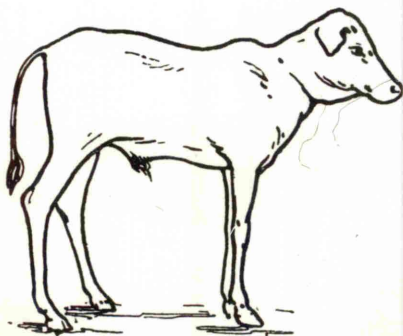
jui	jei	jai	joi	jeu
yei	yui	yoi	yai	yeu

ja-va	a-jo	ne-ja
e-jav	ye-yo	ma-yeu
tu-ju-to	ta-yo-lo	a-ye-ta
e-le-ja-re	o-re-yet	o-la-yo-ni
ta-ve-jo	e-ma-ya-ni	ta-ja-va
mi-yo-lo	il-dau-ja	te-ye-ra
ne-jo-ki	te-ye-tu	

S Š

se sa su si so
ši šu še šo ša

sei sai sau sui soi
šau šei šai šoi šui

q-la-še

se-re	si-len	se-ro	o-se-sen
šu-ma-ta	šiš	ša-šaut	tu-šu-ma
sai-sai	šo-la-ti	ta-sa-ya	ta-šo
tu-šu-ko	ai-si-liga	q-la-še	e-se-der
q-sar-ge	en-di-raš	te-še-ta	ki-šo-mi
o-su-vu-ko	ši-lu-no-ti	e-sa-ja-ta	o-su-va-tei

ń ñ

ńa	ńu	ńi	ńe	ńo
ña	ñu	ñi	ñe	ño

ńai	ńui	ńei	ńoi
ñoi	ñui	ñei	ñoi

ńen	e-ńe-no	ńe-juk
ńe-ju-ko	ńok	ña-ve-ta
ńe-ri-ńer	ai-buñ	na-le-ńon
a-ńas	ńo-ro-yok	ńi-ri-at
te-ńe-ra	ńo-rai	ol-du-ña-ni
ol-ńo-si-la	te-ńe-ru	ol-ńe-jev
ti-ńi-ša	e-ńe-ru-no-to	en-du-ńo-to
e-ńo-ro-to	ta-ńo-ro	ta-na-ña
ai-ńo-ru	ńo-ru	ai-ña-ri-ro

mb

mba-lak mbe-lat mbe-nek mbo-to
mbu-van mba-lu mbu-ña mbat mbu-koi

nd

ndai ndau nda-re ndo-ye ndo-nat
ndu-not ndi-ri-ša nda-vu-ka nda-dou
nda-mu-not nda-ri-tik nde-me-ta

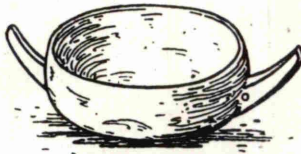
nj

nji njo-ki nji-ra nje-bik njo-vo nja-ni-to
njo-ni-to nje-lo-tu njok nja-šo njo-šo
nje-vo-nu ni-nje

ny

nye-na nyei-na ni-nye le-nye ro-nyi
a-nyok nyo-to-toi ti-ki-nya nyo-lo-lo
ai-nya-nu e-muny ol-na-tuny o-su-nyai
si-nya-ti e-nyo-ra-ta

ng

e-ngi-ra

ngi-ri ngo-nyek e-ngi-ra nga-tan
ngarn nguk nge-ra nge-ra nguñ
ngi-su nge-no nga-ji-jik ngi-ri-bo-ni
nga-ku-ya-ni ngi-di-no-ni ngya-sin

ö w h

kwö-ta e-we-ji on-wan wou wo-tu
mi-kwö-ni kwö-tu nei-wu-wu hai hoi
ho-ya-ni hei ha-hai hai-kwëk haiš

ō ē ū ā ī

tō-ru tō-nyo tō-ro tō-ro ol-mē-ki tē-na
 e-dē-nya ngē-nda ē-la tū-no tū-do
 tū-du a-mū sūt ā-ta a-tā en-dā ma-sā
 ngi-yā ol-mā a-sū-mā ndā vā-ku
 vei-no-rā tī-ka ī-ma mī-mu e-ngī
 e-ngī-ma-ta e-si-ngī vō-kin

ī ū ē ō

e-liō kia-riē ai-siū si-ngo-liōi-tin kie-tuo
 a-tua ol-mu-mua a-te-ge-lua ta-go-liē
 e-ngo-liai ol-ja-vu-ga-lian a-ti-mi-rua
 e-mua ndo-lua e-dua ei-tu-eo-ku
 ei-tu-ea-ta nea-ku e-ngaē oa-ta oa-do
 oa-ri-šo loa-ta

á n' t' l'

ái-šo á-tia-ka á-tā-ra á-doi-ki á-si-ra-ki
 á-ta-nyua á-te-ne-ra en' oi-toi en' an
 en' a-vu-net en' o-šo-ke en' o-wua-ru
 en' a-ji el' a-yo-ni el' o-šo el' ai-ri-ta-ni
 el' a-še t' ol-bae t' e-su-va-to t' e-nyo-ra-ta

f (me n' eṅgutuk o 'lmasai)

ol-fu-ṅguo e-fu-li ol-ku-fu-li e-ṅgo-fi-a
e-fu-la-na e-ṅgi-fu-ṅgo ṅgi-fu-ṅgo-ni
ol-fra-si

mā-we ṅgi-šu — mā-we a-na-ta — ma-yeu
na-lo — ā-ta o-la-mei — mai-ruk na-nu —
ra-ga se-re — o i-ye — tā-ma en-dā —
tā-ra nda-re — wou e-ne — ma-lo-tu —
ti-gi-rai a-ke — e-au ku-le — ti-si-ra
si-dai — nda-šo ve-no —
me-tu-ro ol-ke-ju

e-moi e-ṅge-rai — a-tu-ri-to
ṅgu-mot — mbo-to mi-nyi
— njo-ki o-lo-šo-ro —
e-šo-mo e-ṅgu-ru-ma —
ka-nu e-šo-mo — ta-do-tu
e-mo-ti — e-von ei-tu-eo-ku
— ta-va-la e-ṅgi-gu-ran —
ndo-bi-ra e-ṅgyas — e-ro wou
— e-go-ro ol-mu-ra-ni —
kiā-ta il-vaek — ki-rany
si-ṅgo-liōi-tin — e-ṅgo-lon
si-dai — e-ṅgo-lon^{ki}-tok —
ma-sir tu-kul — ti-si-ra a-ke

ol-mu-ra-ni

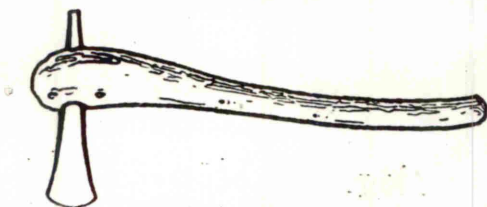
— mīar ŋgi-šu — nua e-ŋgi-ma — e-šal il-kēk
 — ai-ken ŋgi-ke-nat — ai-gen ku-tu-ka-ji —
 ei-gu-ran ŋge-ra — ta-ja-va e-ŋge-rai —
 a-sul ol-ja-ni — ai-nua e-ŋgi-so-ma —
 mā-ta ŋgo-vit — nno e-au

ol-jo-re lai — a-ta-sa-ya na-len — i-ŋo-ru-ru
 nda-re — ki-sam-bu il-vaek — njo-ki
 e-ŋgi-ten — no-ru o-veny — ei-mi-na
 e-ŋga-še — e-ti o-se-ro — ei-no-sa o-lo-wua-ru
 — ki-no-sa ŋgi-ri — ki-ri-vi-ta il-ka-ra-ši —
 e-me la-la — ti-mi-ra-ka-ki ol-ki-ten — tū-no
 em-beu

e-ma-la

e-gol e-ŋgi-nya-na — tē-na nda-re — ti-vi-
 si-na e-ma-la — ma-la-sin ki-tuak — tē-še-ta
 e-ŋga-ji — me-ku-re ai-dim — e-šo-mo va-va
 a-na-ta — tu-ru-ba-re ni-nye — kiā-ta tā-ta
 e-ŋgo-lon si-dai — nno an — va-va lai
 lá-ti-ka — e-au ku-le ma-to-ko — e-šo-mo
 āu e-mu-nyan vei-šo-ri ŋgi-šu

endolu

eau endolu ai — ayeu nalo an — tisira
 engarna ino — minduruj vešo — etabaua
 olkilikwai l'olgarsis — endoki sidai — einosa
 ndare ilvaek — atonino ena bae — ešomo
 laigwōnak aulo neoš engigwōna — tolimu
 tatanji lomōn l'engare kitok — tasiōku tēna
 ngišu — njevonu ilmuran

maidim áinosa endā — kinav irdat lañ — etāra
 olowuaru kerī engine — atabatate — evonu
 ngera engisoma — ordati oiroši — alo taisere
 olototo — ndobirišoi osuvatei — anor engiten
 namoi — amen enjalan — tika ilvaek me-
 šaiki — tusula oljani — milotu taisere
 dama — totonje olorika

eiguran layok ti aulo — eisika engeraí — nno
 nōru ninye — manyor rōrei torok — tiniria
 vikiviki oljani — kivuo engigwōna — eirura
 ildunanak kiarje — mayeu nairura — ēvuo
 vava ti anata — aisuj ilkaraši — alo aitukut
 te bō — etaratanye engaji — eruaišo engi-
 ten nemeišoru kule — mikjar

a A

Aruša	Akeri	Adām	Abel
Amani	Aremu	Afrika	Asia
Arabia	Amerika	Andreas	April
August	Aharōn	Amōs	Abrahām
Anna	Augustos	Antiokía	

b B

Barā	Bagamoyo	Barnabas	Boas
Bumbuli	Buiko	Bukoba	Babilōn
Bartolomaïos	Boli	Bene	Binyamin
Babēl	Bētlehem	Betania	Berlin

d D

Daniyēl	Dodoma	Duvoni
Damaskos	Daressalām	David
Durban	Debora	Dora
Dania	Demetrios	Delila

e E e E

Engai	Elišā	Elieser	Eliyahu
Eleisabet	Eduard	Ester	Elī
Estonia	Ewald	Efrayim	Emmaus
Efesos	Elkanā	Edōm	Eden

f F

Filippos	Filemon	Farao
February	Felikita	Foibe
Fanuel	Fundi	Frugia

g G

Goa	Gonya	Gād	Galatia
Gilai	Gideon	Goljat	Georg
Getsemane	Golgota	Garoni	
Gabriel	Genesaret	Galilaia	

h H

Handeni	Hedaru	Hāran	Hošea
Herodes	Hiskiyā	Havā	Habakuk
Hebrōn	Hanok		

i I j J

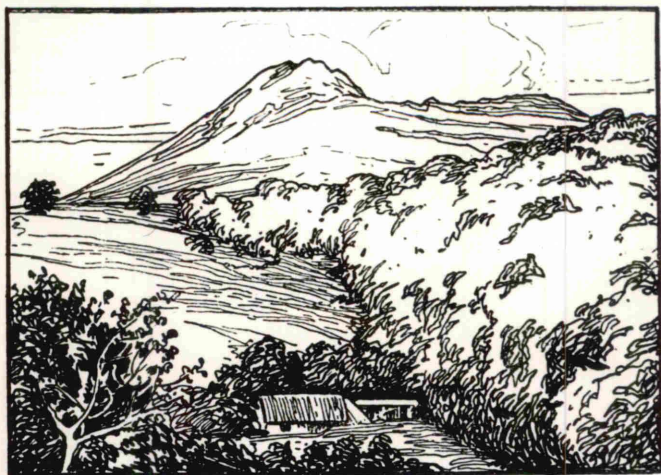
Ilkirevi Ilboru Irangi Iringa Italia
Ilmolelian Ilkiranyi Ilkidina Ilmuandet
Ilkivuyoni Immanuël Iskariot Ilkiwosoni
Iramba Ida January June July

k K

Kilwa Korogwe Kilimatinde Korintos
Kikafu Kilossa Kilimanjaro Kayin Kibo
Kibori Kilotoro Kisiri Kanā Kimandolu
Kimani Kiutu Kornelijs

l L

Lukas Lōt Lomayani Lonanā Lutindi
Lasaros Lidia Lairumbe Lembeni Lindi
Labān Levilal Laŋgasani Lenasira Lai-
dosoni Lea London Libanōn Lissabon
Levi

Mēru

m M

Malala Mamba Marangu Masama Maria
 Marta Markos Mattaios Moši Masi
 Melakiti Melusori Mbatian Mēru Mombo
 Morogoro Mika

n N ñ Ñ n' Ñ

Nalala Naŋga Nkoaraŋga Ndasekoi Na-
 sarēt Natanaēl Nain Nahūm Naftāli
 Nikodēmos Narutišo Naišōki Nairobi Nai-
 woša Namunyak Nyassa November

o O o O ö Ö

Obadyā Obēd Olkikaju Olkilewori Oldi-
nidi Okio Olnelata Olmeanya Onesimos
Olkirasi Oldiyogi Oranje Otto Origenes
Oldonyo Olosingo Ovīr

p P

Paulos Pangani Pāre Pemba Pontios
Peilātos Palestīna Potifar Petros Persia
Paradīs Parīs Portugal Poltāwa Pongwe
Panama

r R

Rufiji Rovuma Ruanda Rungwe Ruvu
Rut Ruben Rahel Rome Rimišoi Rimuni
Reval Rode Rehabeām Rau Ruruma Russia

r R

Roine Rimoi Rerei Rimando Royan Runda
Runguta Rongoine Ritoine Rikoyan Rasian
Rasirasi Raiyasek Roronya Reteti Ramai

S S

Saulos Salōme Sarā Samaria Sādani
Soṅgota Soṅgea Sabaia Sarōni Sitoni Sa-
karias Silas Sansibar Sumulei Stefanos
Simon Sinai Sipōra Simeon Sekeṅge

Š Š

Šiliya Šiloi Šololoi Šawei Šariai Šilaloi
Šelomō Šemuēl Šēt Šēm Šuaka Šaṅge
Šaṅgarai Šabar Šokut Šimšōn Šawa Šikoyo

t T

Titos Tanga Tabora Tabor Tarsos Tōmas
Talasua Tololua Temi Tengēru Turari
Tigomi Toroboni Tura Tengenī Tanganyika

u U

Ulaya Ujiji Usambāra Uluguru Usukuma
Urundi Uhehe Ukerewe Uganda Ukamba
Usaṅgi Usarāmo Una Ugūeno Usa Umbulu

V V

Voluo Veria Vuga Vugiri Voi Vudē
Vilenānga Varmō Voŋgoli Voyiyo Vavayō
Veronika Veneti Viktoria Vevē Vartavuni

W W

Wuawī Wuarikoi Waša Warit Wušuke
Wanini Wuawišoi Warteya Wukotīenānga
Wāmi Worms Waršau Wilna Win
Woldemār Wolga

y Y

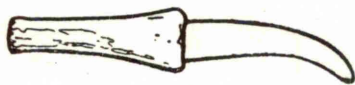
Yanoi Yamat Yassini Yavoyo Yakōb Yāfet
Yonā Yoēl Yardēn Yerusalem Yoanes Yohana
Yosēv Yavindei Yagiyagi Yōkebet Yoppe

Alfabet

a	A	k	K	<u>r</u>	<u>R</u>
b	B	l	L	s	S
d	D	m	M	š	Š
e	E	n	N	t	T
<u>e</u>	<u>E</u>	ñ	Ñ	u	U
f	F	ń	Ń	v	V
g	G	o	O	w	W
h	H	<u>o</u>	<u>O</u>	y	Y
i	I	p	P	ő	Ő
j	J	r	R		

• , ;

Ainoru ndare naimina. Eilanišo olava
kīariē. Etimira vava engāše. Etorōki engaji
naisomarēki. Kišomo nōle oloirien. Kindiva
ātūn iljanito. Ešomo yeyo osingira. Ayeu
naitobir engyas, kake amoi. Tešeta engaji,
amū etigile. Mboto ngera vevonu, amū
emuto. Aisuaiye endava, kake etonorikja.
Eirita olairitani ngišu, lašo, ndare. Ainyanua
t'osingira ilmariko, ilvaek, sigorjo, ilvombo.

Emundo.

Kiāta yok ildjain veriv ngajijik an;
nenyor ninje lōveny lenye; onā mjar oldia
vešo. Eāta yeyo emundo nanerie ngišu nevī
nalen; onā meaku vinguranje ninye. Kiingen
engaji vemejin lavurok. Etēnaki oldunani, amū
etuvuriše. Enyor neinoru ildunanak kumok
masā ena gov nerikino, ajo menav o nyō atua
eululu enye. Evuo oldunani einua Oldonyo,
kake menavita embarua. Etonoita ilvaek tukul.

Olkembe.

? !

Kaj' ilo? Alo an. Kalo dunani ilo?
Oldunani lo ngwavi. Ira li ā tivat? Ara
olarusai kion. Kainyo itum t̄iat̄ua engi-
soma? Atum ēeno nara masā nelan masā
nalio. Onā, nakerai, ndēenuoi! Tonyora
engisoma, ndā ninye kitok! Tasiōku, miye-
tunye! Tāra el' asurai metua! Larusa,
endaval enjalan! Endobirišoto! Nakerai ai,
ndā kituak minyi o nutunyi! Kode olkembe
lino? Eti an.

: : „ .“

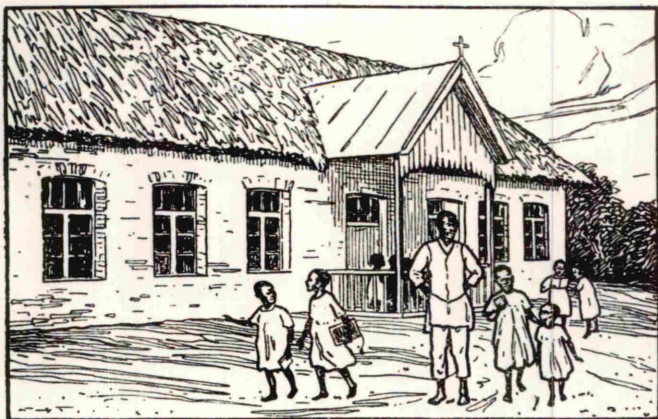
Eti anata lowuarak kumok: ilnatunyo,
munyi, ilnojinja, ndililini, suyan, lowuarak
kerin. Neirorie menye ngera enyena nejoki:
„Nakera ainei, ore vae nanu emiāra t'olbae
lo masā!“ Nealiki ngera menye: „Kiyeu

nikingo ana vitiaka yok.“ Átiaka yeyo:
„Teyera endā!“ Átiaka yeyo njayer endā.
Neirorie olaitenenani ngera nejoki: „Nakera,
endonin osuvatei, amū ayeu nainosaki ndai
lomōn sidan!“

Ngikenat.

1 obo, nabo	30 osom
2 āre, are	40 artam
3 okuni, uni	50 onom
4 ōnwan, onwan	60 ib kiti ^{arašu} ndomoni ilie
5 imiet	70 ndomoni navi- šana
6 ille	80 ndomoni isiet
7 navišana	90 ndomoni naudo ^{arašu} ndomoni endoruj
8 isiet	
9 endoruj ^{arašu} enaudo	
10 tomon	100 ib kitok
11 tomon o nabo	1000 ib ngujit ^{arašu} elfu
20 tikitam	

1.

Šule.

Evuo ngera šule veiteneni. Eitayolo olaitenenani ninje engisoma o esirata. Neisoma ngera ngitabuni nesir soito o ngitabuni. Esiri to ngalamuni o soito o to 'Inejeva l' esekengei. Eitayolouni ngera tjatua šule baiki ngikenat. Nerany ngera e šule singoliōitin sidan. Neiteneni ninje to lomon l' Engai oitayolo ilduñanak oregie sidai. Neti baiki ngulje tokitin sidan naitenenuni tjatua šule. Onā tonyora s' iye šule vitum kuna tokitin sidan vōkin njaku olduñani abaraki.

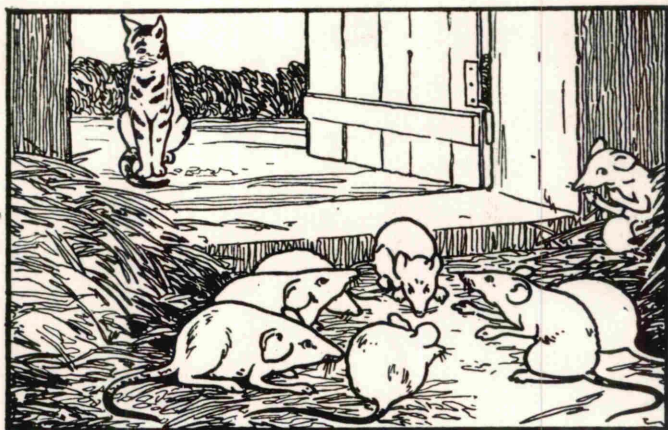
2.

Kainyo iata iye?

Nęata oloisigi engaji enye, nęata enderoni endavana enye, nęata endaritiki ilvavit lenyena nęata esamburimburi naivuko sidan.

Tiakaki tata, kainyo iata iye? „Āta ilkilani, baiki namuka o vava o yeyo o enida o oldau. Engai nanyor nāišō kuna vōkin.“

3.

Nderok o embura.

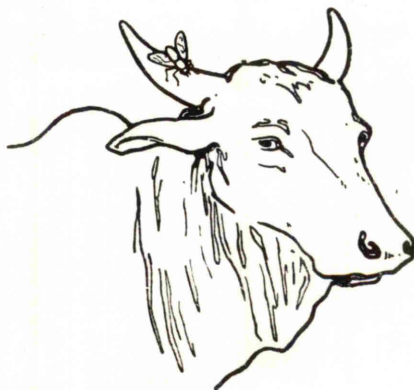
Eturia ova nderok embura nalen neaku meiten baiki atuvukutu to ngumot dama o kiarie vemeari metnata. Nedol ajo emuta t' olamei netumo veiyē eigwōna. Ore evon einariro nalen, neinyototo engerai nabo nejo: „Ainoto engigwōna sidai. Matēniki embura olduala emurt vikitum átoniñoi, teni elo eweji vōkin nalo.“ Neñida nderok nalen neitadarā ninye nalen. Ore baiki olmoruo otigire neinyototo nejo: „Sidai ena kigwōna, teni kitum nabo naišovōki embura olduala. Kake kanai nā sa naiteu áišovōki embura olduala?“ Eituetumi o nabo naiteuo áišovōki embura olduala. Onā elimana embura o tata ámut nderok.

4.

Eṅgerai o eṅoṅu eṅare.

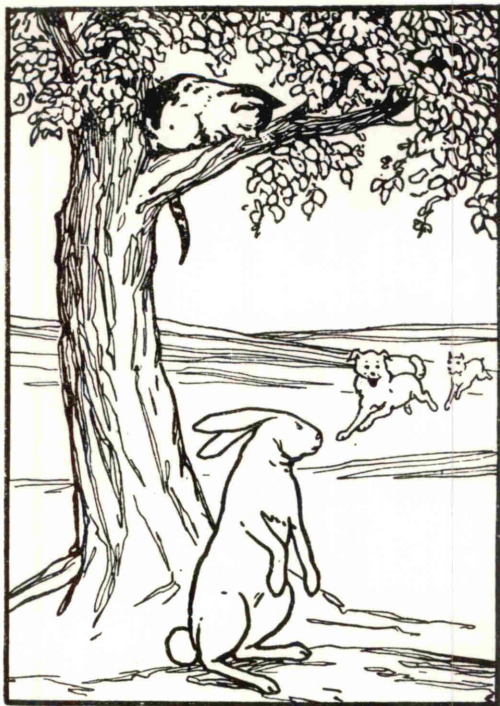
Etadua olmuruo eṅgerai naitaše t' embata eṅoṅu eṅare neikilikwan: „Nakerai ai, kainyo vinorā eṅoṅu eṅare?“ Nejoki eṅgerai: „Anyu, vava, metabana neim eṅoṅu eṅare valanaki enetoiyo.“ Nejoki olmuruo: „Teni miyeu nindadoiki eṅgeju eṅare nimilaṅ metabana niē.“

5.

Olojoṅani o eṅgiteṅ.

Eitelekine ova olojoṅani emouo eṅgiteṅ nejoki ninye: „Aivirioko emouo ino; teni idol, ajo airoši nikijoki veye alo.“ Nejoki eṅgiteṅ: „Ten' emut eitukiliki, anata eituayolou eniti.“ Neivirivir elukunya nenanu olojoṅani t' olnejev.

Engitejo o embura.

Einevua engitejo embura ti aulo nejoki: „Āta nanu losekin kumok, kake mĭata iye olosek. Kaji ingo, ten' iti iye atua osina?“ Nejoki embura ninye: „Āta olosek obo najo ābaiki.“ Ore nabokata nevonu suyan kumok neilevaki embura oljani; neyeu engitejo nekwōt, kake neibun suyan near metua. Nejo embura: „Ebaiki olosek obo lora sidai.“

7.

Eminguranie engima.

Etunayóki engayoni nabo oveny ti an neiguranje engima. Kake etomikitjo menye o notonye engiguran engima.

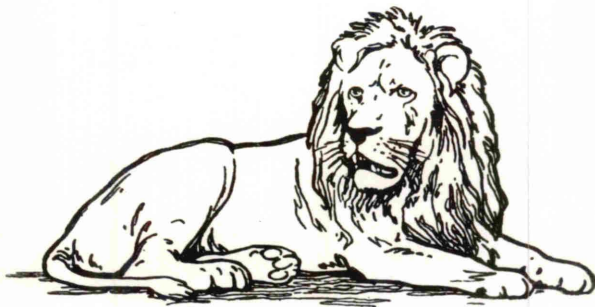
Iyolo enata?

Etawejo ninye engaina enye nenanā engima. Nejin engima atua sisineta neiter aiwuwu. Nedar engayoni t' oldoilo kitok vevonu ildunanak ar engima.

Ore vevonu ildunanak neinevu etamana engima engaji vokin neru atar. Ore vebau menye o notonye an neinevu etumuta engima engaji vokin neaku osina kitok.

Onā, nakerai, minguranje engima, tonino engutuk e minyi o ne nutunyi!

8.

Olnatuny.

Era olnatuny olowaru oinosiso. Eure kulekai owuarak ninye ana olgarsis lenye. Ebana engitok olnatuny ana n' osikirja. Kake savuk olgō lenye nalen na rongai

kurum enye. Ore emua enye niro na sambu. Neata olmasar t' olkidonoi, kake merisjore ol' engiten. Neata ole oldeika t' elukunya o t' emurt enye nemeata elivon.

Ore eweji nati ilnatunyo nalen — anata. Teni edalu nalen nenyiku atua ološo vetum loivi o engare.

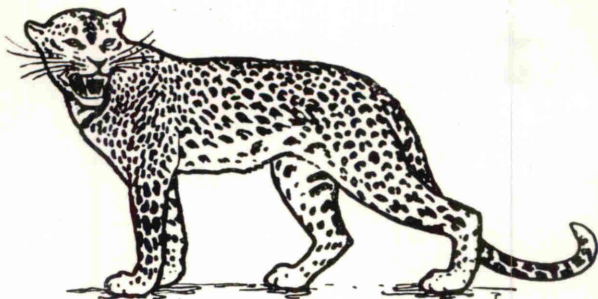
Enya ilnatunyo kulekai owuarak le anata o ngisu. Nenyor si osikiria nalen. Ore venya osikiria nenyor ainsa baiki ildunanak. Neata olnatuny engolon kitok. Eidim aitalana engiten olkudu enavita t' engutuk. Teni eiwur olnatuny t' enelakua nijo iye etana, amū elo engori enye ngadoru.

9.

Olnatuny tiatua osero.

Ešomo ildunanak are atua osero. Nejoki obo l' emboitei enye: „Teni kinevu olowuaru malmali naretoki iye nikiretoki s' iye nejia.“ Nejoki oljore lenye: „Sidai!“ Ore evon eituenyika nevuku olnatuny nabokata t' osero. Neilevaki oljani ele oitera engigwona veisudori. Neureisoi ol' emboitei enye nalen neituetum olosek oitovokie kion. Kake evokine engov neiboki ganai vejo olnatuny ajo etua. Nelotu olnatuny neinuaia, kake nedol, ajo embovon ake neinua. Ore veidiv olnatuny asomo neisunye enguretišu. Nedou oladuo 'duhani t' oljani nekwoni nejoki ol' emboitei: „Kal' ororei kitjaka olnatuny eimje engutuk enye atua engiok ino?“ Nealiki ol' emboitei enye ninye: „Nji atjaka: Norai el' alejani oti oljani. Mindoki airuk kat' are ninye.“

10.

Olowuaru kerī.

Kinyi olowuaru kerī nelan olnatuny. Rongai osesen lenye nevrururana elukunya enye na kinyi. Ore engutuk enye nā nusur. Eata si olkidonoi qado na rongai. Neata ngejek naituruk loisotok ogol nevi nalen. Neata baiki ngejek enyena engolon nalen. Teni qoš oldunani arašu engine t' endina nebatat nabokata. Enana endavana enye nā kerī emua enye. Onā eji olowuaru kerī. Nā dorovu ngiyā enyena neuno sidai ana n' embura. Ore olotie lenye nenyanyukie l' embura. Neilanišo ngonyek enyena sidai. Kake eitureišo, teni idol.

Ebik olowuaru kerī oši tjatua osero. Kake meton t' eweji nabo. Elimana t' eweji vōkin nanyor. Era si olaisimani lo ndare o 'ldunanak.

11.

Embalelo e kine o osuyani.

Eilevaka embalelo e kine kever aji nemetumoi nedol osuyani oimita nekuru nemor. Nejoki osuyani ninye: „Āninito, ten' emutu miti šumata, anata mijo nona.“

12.

Olfrasi o osuyani o engitejo.

Etilimane engitejo einoru endā neituetum. Netumore osuyani nejoki ninye: „N̄orai lido frasi, teni kiretoki n̄ikivuoār metua.“ Nenyikaki vokirāre. Ore vetāniki nedol, ajo kitok nalen. Neikilikwan engitejo: „Kejai engarna ino o n' olaitorjani lino?“ Nejoki olfrasi: „Āji engarna ai nania. Ore engarna olaitorjani lai etisiraki t' oloisotō l' engeju ai ekurum. Nno, soma iye! Mayolo nanu aimaki sidai.“ Nejoki engitejo ninye: „Mayolo nanu aisoma, kake ore l' emboitei ai ninye l̄ata ēeno kitok.“ Nenida osuyani, tjaraki naitadaraiye engitejo ninye nelainorā. Nerua olfrasi ninye near metua.

13.

Olmoruo o engea.

Etanava olmoruo obo ordati lo 'lgēk nenarai nalen nejo: „Atum osina ngoloni vōkin neiroši ele 'rdati nalen. Enaikaš teni ae vamatoki atum osina. Wou, tasiōku, engea vikiea!“ Neljoi engea nobokata. Neikirikira olvayan nalen. Nejoki engea ninye: „Kimboto n̄awuō nanu. Ka 'yeunoto iāta?“ Nejoki olvayan ninye: Tunaikiaki, vava, māta eyeunoto. Enaikaš tudumakaki ordati lai.“

14.

Loigetjani.

Samburiburi sandetua. Nyeldo nyele. Ngīšu ainei navuo engara eorito, nevonu meorito. Sanava našal kutuk. Ilmuran lainei lemeti l' ebata. Ilmuran lainei lemevor eilata. Atalā ndare nerinyo olkine n̄iro aū. Teni meti yeyo namaidim ātama endā. Mbuna ngīšu ilkidono vedā. Embarnoti ai nasulu ngīšu t' endonyo.

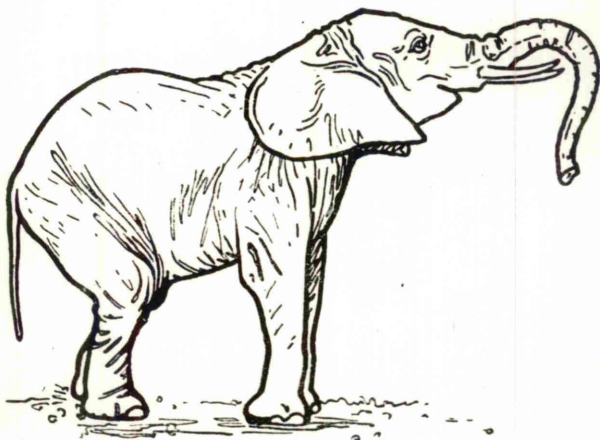
Etamana engea vus engan. Anoro meoviro nelotu goviro.
Nyo teine maeu ine. Olbene lo soito are. Eturori
oljani nevuo ngirotat kino gov.

15.

Osuyani t̃iatua endavana enger.

Eišovo ova osuyani endavana enger neaku eigenōri
t̃iatua olalet kiarie. Nejin oloveny lo ndare atua neyeu
nabo t̃iatua enjo enye veyen aita endā. Negelu osuyani.
Ore veyolou, ajo osuyani, nevik engeene emurt enye
negor t' engirambai oljani. Ore eimita ilduñanak engoitoi
nejoki ologorito: „Kainyo vigor enger?“ Nealiki nejoki:
„Me ninye, kake agor osuyani vōkin latur, baiki ten' eti
atua ndavan o ngera.“

16.

Oljanito savuk.

Kitok oljanito savuk nelan lowarak vōkin l' engov.
Neata engume nado naitobir engyas engaina, amū eibunje

oljanito savuk engume enye ndokitin vokin, baiki enda. Neata t' engutuk enye rometa are. Na kituak ngiya enyena. Na kuroni emua enye.

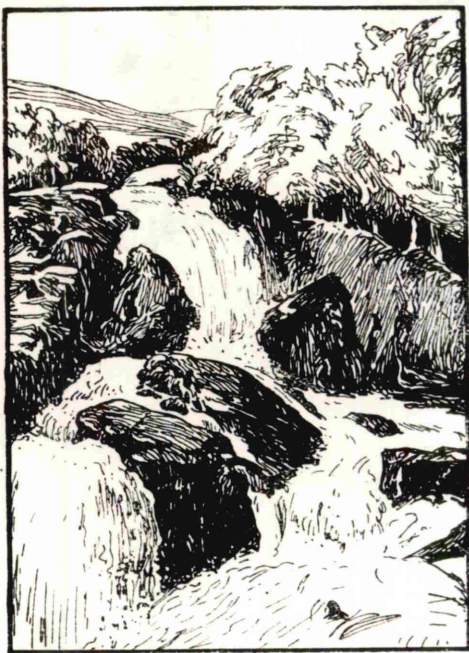
Enya oljanito savuk mbenek. Einoru ildunanak ninye tjatua osero vear metua. Teni eidiva atar nemir rometa lenyena t' enduvoto kitok. Neibok ildunanak aigil kumok lašo lo 'ljanit savukin neitoti. Neaku tekurum olowuaru le atu' aji loyolo aitobira ngyasin are arasu uni.

17.

Engurtuta o olkigusieki.

Etorite olkigusieki te sumata engaji. Nedol engurtuta ninye neyeu venya. Nejoki engurtuta: „Iyolo mbak nata?“ Nealiki nejoki: „Kakua bak?“ Nejoki ninye: „Ajo eitobirakinote lowuarak vokin nemeti olarabal. Meitoki amira nemeurjaro lowuarak.“ Negira olkigusieki neitorio emurt enye neita kion olodolita toki. Nejoki engurtuta ninye: „Kainyo inora?“ Nejoki: „Adol ildain loinoru lowuarak ekwotu.“ Nejoki engurtuta: „Akae, alo nanu. Serenal“ Nejoki olkigusieki: „Kainyo si iure? Nevon eitukinosaki mbak engitobirakino o lowuarak?“ Nejoki engurtuta: „Esiva, kake mayolo, ten' ake eyolo ninje mbak nata.“

18.

Engare.

Męata kata nemeata ildunanak o lowarak vōkin engare. Eti engare ilkisimeti o ilbalbali kutiti o ngonyek o ngariak o ngariak kitqak o ilbalbali kitqak. Ore engare navuku tјatua soito neji engonu engare. Neinua engonu engare metabaiki enjoro. Neinua enjoro metabaiki engare savuk. Neinua engare savuk metabaiki olbalbal kitok. Elala olbalbal nalen, eti engare kitok nalen.

Neala ematua engare neaku emburuo. Neilev ena vuruo. Kake meti oldunani odol ninye. Neala te sumata

ena vuruo neaku erukenya nemir engijave ninye. Ngala erukenya neaku engare neaku en' are enjan nadoiki engov. Ejin engov nevuku eji engonu engare.

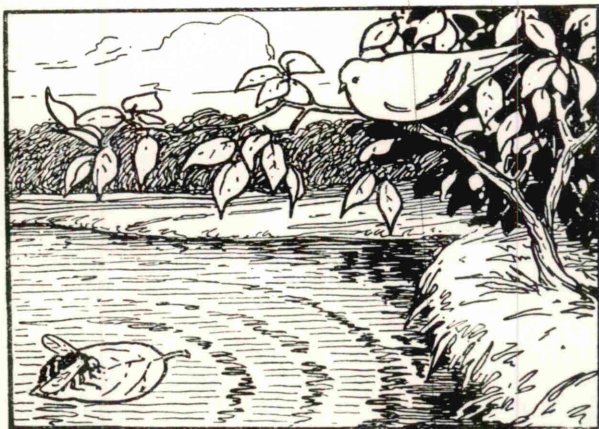
19.

Engyas engare.

Eok ildunanak engare neyeu si lowarak, baiki iljanito vokin engare. Ore meti engare meti oldunani, meti olowaru, meti oljani, meti olkujita, meti endā. Neata ildunanak engare veyerie endā neisujie ilkilani neisujare.

Eim ngalawani kumok atua engare. Ore kat' are neti lowarak kumok atua engare: singir, ilmakain, ilkinany, ilkelen.

20.

Olmaidai o olotoroi.

Etadoikio nab' olon olotoroi atua engare neea engare ninye. Nedol olmaidai neiliŝoki, nenanaki embeneio

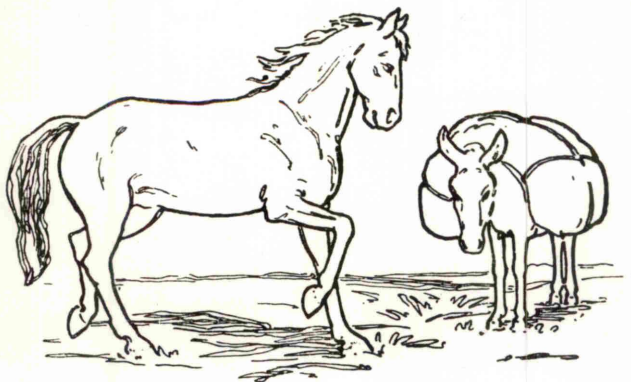
oljani; neilevaki olotoroi embeneio nelan. — Ore to ngoloni kuti nedol oldunani qata endus neyeu nehor olmaitai. Neaku engaiki endus, neony olotoroi engeju neituetil nevoku olmaitai.

21.

Embura nemeata engidoŋoi.

Ešomo embura áibun ngikusjekini neibun olmasambi ninye neitueidim átuvuku, amū eibunítai engidoŋoi. Neyetu neduño engidoŋoi. Ore verinyo alo eneti ngulje n' emboitei enye nedol, ojo einorā ake vōkin nekwōni, amu meata engidoŋoi. Akae ore veitururo mburai te nebo veigwōna, neitaše ina nejo: „Āta ororei obo laliki ndai. Einosje yok ngidoŋo an osina nalen. Teni kiyeu nikisudori to ngumot nerasu ake bō. Teni kivuo niki-ngurtata arašu kišuk nimikindim átušum. Ore baiki teni kidol nderok nikjošiošje engov neniņu ninje yok nekwōt, eibuni aigil kumok ngidoŋo an ilomušodini. Adol nanu, ajo enaikaš enduduñ vōkin ngidoŋo vemeitoki ainosje ndai osina.“ Nejoki embura moruo: „Kanu indera adol, ajo einosje yok ngidoŋo osina? Ajo nanu t' ena kata natudune engidoŋoi ino.“

22.

Olfrasi o osikiria.

Etuvukuo olfrasi sidai t' engaji enye nekwõt t' engoitoi eorito. Neinevu osikiria onavita ordati nejoki to rorei l' olwusa: „Nguta! tasioki nguta vamaoš tō lerua.“ Negira osikiria neuān t' engoitoi. Nelo olfrasi enjore, etanava olaitoriani lenye nedanyi engonu teinalo. Ore verinyo an neviki ngyasin. Nedol osikiria nejoki: „Kaji eiminaka tata olwusa lino? Menati tata oregie lino nēlan olalai.“

23.

Engitejo o ilmomo.

Etadua ova engitejo ilmomo sidan t' embata esita. Neivirioki neitueidim ainoto. Neitoki aivirioki t' engolon vokin, kake neitueidim atabaiki. Ejo ake ndiama neitanor olkitiamata. Neililote ilmomo eoto sidai neitueidim ainoto. Ore vedol, ajo meidim ainoto nejo: „Mayeu baiki kulo, amū ejōn.“

Iljanito.

Eti iljanito kumok atua olmā. Meata kata nemetum iljanito vōkin engare, amū eitobir engare endā o 'ljanito. Neok ndonāt o 'ljanito ena dā. Ore veidiv neilevaki olkumur, ngirambani, ilnōsil. Neti atua nōsil mbenek o ndavuka o tekurum ilmomo.

Etum ilduñanak nduvot kumok tjatua iljanito. Nera ilmomo l'ematua o 'ljanito endā añ. Nera mbenek o 'ljanito endā o ngišu añ. Neišo iljanito yok ngovit o lkēk o eilata, baiki oljani. Kišetje iljanito ngajijik añ, amū eišo yok mbaon, segelat, ilmuambani, naveta, mbokiši, loom, ngek oloigara. Kindau engaja engaji to 'ljanito: olkitaret, lorikaiši, ruatin, sandukuni.

Nakerai, misil nimidun oljani o obo vešo.

25.

Osesen l' olduñani.

Neata olduñani vōkin osesen o olmumua. Neata osesen lenye elukunya o engumur o ngaik are o ngejek are. Neata elukunya enye ngonyek are o ngiya are o engume o engutuk. Edol ngonyek ndokitin olma neniñ ngiya eñeno o 'lmoṛṇak o no laiteñenak. Neinuaia engume olñusil vōkin. Eti atua engutuk olñejev loinyorinyor endā. Ore tñatua engumur osesen neti oldau l' olduñani o ilkiviok o emonyua o engošoke.

Neata engaina vōkin ilkimojik imjet na nej' etiñ engeju.

Eti ilduñanak kuti lemedolišo neji ilmodōk. Neti kulekai lemeninišo neji ilmiñan. Neti kulekai lemeidim airoro. Nakerai, mikwōniye kulo duñanak l' osina, amū me kñon indāsa eningununo neme kñon eitāsa si ninye. Tjaki Engai aše, teni iata osesen bioto lemeata eleyata.

26.

Ngitanyanyukiet o 'larusa.

Merumōroi endakule Engai.

Merišo olovut 'ai o olovut duñani.

Meoš Engai enaoš olduñani.

Meval oloitiko sirat.

Etejo engutuk: Tavejoki t' endā, mikivej to rerei.

Ngoñu ñorišo, ngiok toniño, kutuk mjal!

Teni miniñ en' o 'lduñanak, niniñ en' o lowṇarak.

Ebaiki engutuk nainoša eilata nanya ngik, nebaiki enainosa ngik nanya eilata.

Olambu ake oarišo, kake mearišo osina.

Meata ošina ndonat.

Metumi enyil aik.

27.

Lañeni.

Ira ñen? E, nagilu nyō? Nagilu oloikuma oinyaia ñgiri atua neinyaku loik orion.

Nyena emala nati kule atua nemeata engutuk. Niyeu iye kule. Kaj' ingo: Idany anai iduñ engutuk?

Nyena endoki nikikwōtiki nalen. Kaj' ingo: Ikwōt anai ianyu ana irem?

Kaja ñgišu nati ele mā?

Kaja ilkek oti ele ma?

Išomo anata neša iti inalo nimjata enišurie. Neti iljanito are, obo turur o obo rongai. Kal' obo ikwōtiki?

28.

Borei l' esirata Engai.

Eti Engai an šumata neidim aita enayeu.

Mbotōki t' engata osina naye naitovok iye, nemeata kata nimikindadarā.

Ndadarai Engai, lemumua lai nimirikino sidan nikingobiraka.

Endiakiti Olaitorjani ase, amu ninye obor nebik esinyatišu enye ngatan vōkin.

Nakerai ai, teni kisaju ilduñanak torok, misuj ninje.

Nji etonyora Engai olma neišojo Oinoti lenye obo vemeimin o obo loiruk ninye, kake veta embuan nemeitin.

Ndobirakaki, Engai, oldau sidai, njoki olmumua nejuk negol.

Druck von Metzger & Wittig in Leipzig.
